

нього впровадження (використання) в умовах конкретного виробництва, господарської діяльності чи іншій сфері, та їх упровадження чи використання як інновацій із випуском нової (суттєво удосконаленої) продукції, виконанням інноваційних робіт, наданням інноваційних послуг, а також отриманням інших суттєвих результатів від реалізації інновацій.

2.4. Об'єкти інноваційної діяльності

Терміни

Інноваційна технологія – це впровадження нового або значно вдосконаленого виробничий процес, спосіб розповсюдження або допоміжні дії для товарів чи послуг¹.

Державна дослідницька інфраструктур – об'єднання наукових установ та (або) вищих навчальних закладів державної форми власності, що створюється з метою оптимального використання їхніх ресурсів (кадрів, матеріалів, устаткування, обчислювальних ресурсів та зберігання банків даних і знань) та координації їх ефективного використання для проведення наукових, науково-технічних досліджень і науково-технічних розробок на найвищому рівні, а також забезпечення спільного проведення заходів щодо якісної підготовки фахівців у відповідних галузях знань².

Дослідницька інфраструктура – сукупність засобів, ресурсів та пов'язаних з ними послуг, які використовуються науковим співтовариством для проведення досліджень на найвищому рівні, що охоплює найважливіші об'єкти наукового устаткування та обладнання або набори приладів, ресурси, що базуються на знаннях (колекції, архіви, депозитарії або банки даних наукової інформації), інфраструктуру, засновану на технології комунікацій (грід, комп'ютери, програмне забезпечення і мережевий зв'язок), та інші структури унікального характеру. Дослідницькі інфраструктури можуть бути локально розташованими, віртуальними або розподіленими (організована мережа ресурсів), державними або приватними. Дослідницькі інфраструктури можуть входити до міжнародних мереж³.

---

¹ Глібо С. В., Матюшенко І. Ю., Пасмор М. С. Практичні аспекти визначення високотехнологічних галузей і продукції в Україні. *Соціальна економіка*. 2018. Вип. 55. С. 37–49. С. 24.

² Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. п. 6, ч. 1 ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

³ Там само. П. 9, ч. 1 ст. 1.

Інноваційна інфраструктура – сукупність різного роду організацій будь-якої форми власності (як юридичних, так і фізичних осіб), діяльність яких спрямована на забезпечення та сприяння реалізації інноваційної діяльності, охоплюючи весь інноваційний цикл, шляхом надання безпосереднього фінансового, матеріально-технічного, організаційного, консультативного, інформаційного та іншого сприяння суб'єктам інноваційної діяльності¹.

Наукова (науково-технічна) продукція – науковий та (або) науково-технічний (прикладний) результат, призначений для реалізації².

Науковий (науково-технічний) проект – комплекс заходів, пов'язаних із забезпеченням виконання та безпосереднім проведенням наукових досліджень та (або) науково-технічних розробок з метою досягнення конкретного наукового або науково-технічного (прикладного) результату³.

Науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо⁴.

Науково-технічний (прикладний) результат – одержані під час проведення прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок нові або істотно вдосконалені матеріали, продукти, процеси, пристрої, технології, системи, нові або істотно вдосконалені послуги, введені в дію нові конструктивні чи технологічні рішення, завершені випробування, розробки, що впроваджені або можуть бути впроваджені в суспільну практику. Науково-технічний (прикладний) результат може бути у формі ескізного проекту, експериментального (дослідного) зразка або його діючої моделі, конструкторської або технологічної документації на науково-технічну продукцію, дослідного зразка, проекту нормативно-право-

¹ Малойван В.В. Інноваційна інфраструктура: методологічні засади правового регулювання. *Право та інновації*. 2015. № 2. С. 43-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2015_2_9.

² Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. п. 14. Ч. 1 ст. 1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

³ Там само. П. 21, ч. 1, ст. 1.

⁴ Там само. П. 22, ч. 1, ст. 1.

вого акта, нормативного документа або науково-методичних документів тощо¹.

Науково-технічні (експериментальні) розробки – науково-технічна діяльність, що базується на наукових знаннях, отриманих у результаті наукових досліджень чи практичного досвіду, та провадиться з метою доведення таких знань до стадії практичного використання. Результатом науково-технічних (експериментальних) розробок є нові або істотно вдосконалені матеріали, продукти, процеси, пристрої, технології, системи, об'єкти права інтелектуальної власності, нові або істотно вдосконалені послуги².

Пріоритетні напрями розвитку науки і техніки – науково, економічно та соціально обґрунтовані напрями науково-технічного розвитку на довгостроковий період (понад 10 років), яким надається пріоритетна державна підтримка з метою формування ефективного сектору наукових досліджень і науково-технічних розробок для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва, сталого розвитку, національної безпеки України та підвищення якості життя населення³.

Пріоритетні тематичні напрями наукових досліджень і науково-технічних розробок – напрями фундаментальних і прикладних наукових досліджень та науково-технічних розробок, що визначаються на середньостроковий період (до 5 років) у рамках пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки з метою забезпечення їх реалізації⁴.

Пріоритетний інноваційний проект – інноваційний проект, що реалізується в рамках пріоритетних напрямів інноваційної діяльності⁵.

Технологія – результат науково-технічної діяльності, сукупність систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень про перелік, строк, порядок та послідовність виконання операцій, процесу виробництва та/або реалізації і зберігання продукції, надання послуг⁶.

---

¹ Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. п. 22, ч. 1, ст. 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>. П. 27, ч. 1, ст. 1.

² Там само. П. 28, ч. 1, ст. 1.

³ Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III. Ст. 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.

⁴ Там само.

⁵ Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.

⁶ Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>. п. 11, ч. 1, ст. 1.

Високі технології – технології, розроблені на основі новітніх наукових знань, які за своїм технологічним рівнем перевищують кращі вітчизняні та іноземні аналоги і конкурентоспроможні на світовому ринку наукомісткої продукції¹.

Ноу-хау – технічна, організаційна або комерційна інформація, що отримана завдяки досвіду та випробуванням технології та її складових, яка: не є загальновідомою чи легкодоступною на день укладення договору про трансфер технологій; є істотною, тобто важливою та корисною для виробництва продукції, технологічного процесу та/або надання послуг; є визначеною, тобто описаною достатньо вичерпно, щоб можливо було перевірити її відповідність критеріям незагальновідомості та істотності².

Нормативно-правове регулювання

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
2. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
3. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
5. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>.
6. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14#Text>.

Використана література

1. Глібко С. В., Матюшенко І. Ю., Пасмор М. С. Практичні аспекти визначення високотехнологічних галузей і продукції в Україні. *Соціальна економіка*. 2018. Вип. 55. С. 37–49. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/se_2018_55_6.pdf.

¹ Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>. п. 11, ч. 1, ст. 1.

² Там само. П. 5, ч. 1, ст. 1.

2. Hanneke Vos. Service Innovation: Managing Innovation from Idea Generation to Innovative Offer. University of Twente, 2010. 91 p. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjjgrez8_bqAhWHAhAIHVszBwWQFjAKegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fessay.utwente.nl%2F60173%2F1%2FMA_thesis_H_Vos.pdf&usq=AOvVaw3XNpmf8kw7IKFNUQ-OPMwi.
3. Лохман Н. В., Пасічник Н. В. Ідентифікація об'єктів інноваційної інфраструктури. *Інтелект XXI. Інвестиційно-інноваційна діяльність*. 2018. № 1. С. 170-173. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/int_XXI_2018_1_39.pdf.
4. Чебанова Н. В., Єфіменко Т. І. Об'єкти інноваційного походження та їх визнання. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Економіка. 2015. №1 (2). С. 60–63. URL: [http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvuuc_2015_1\(2\)_14.pdf](http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvuuc_2015_1(2)_14.pdf).
5. Колосов, О. Є. Детермінації та правовий режим ноу-хау в Україні. *Інтелектуальна власність в Україні*. 2014. №2. С. 29–36. URL: http://kolosov.kiev.ua/file/shop/318_1.pdf.
6. Krzysztofor B. Matusiak. Wysoka technika [High Technology, High-Tech]. Innowacje i transfer technologii. Słownik pojec. 2011. 350 c.
7. Хаустов, В. К. Регулювання відносин власності на об'єкти інноваційної діяльності. *Економіка і прогнозування. Науково-аналітичний журнал*. 2003. №4. С. 102-114. URL: http://eip.org.ua/docs/EP_03_4_102_uk.pdf.

Рекомендована література

1. Федішин І, Тетяна П., Ярина П. Аналіз впливу елементів фінансової системи України на об'єкти інноваційної діяльності. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2015. № 2. С. 245-252. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Sepid_2015_2_31.pdf.
2. Адамюк Д. І. Інноваційний продукт як об'єкт правового регулювання за законодавством України та ЄС: автореф. ... канд. юр. наук. Харків, 2016. 22 с. URL: http://nauka.nlu.edu.ua/download/diss/Adamuk/a_Adamuk.pdf.
3. Карбовська К. А. Окремі питання правового забезпечення функціонування стартапів. *Право та інновації*. Харків, 2018. № 4 (24). С. 7-22. URL:

https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewi_2d7spZjrAhVniIsKHWJ3B0UQFjAAegQIBBAB&url=https%3A%2F%2Fjournals.indexcopernicus.com%2Fapi%2Ffile%2FviewByFileId%2F518153.pdf&usq=AOvVaw2hmzstEVj-iOpz8lxWGN9b.

4. Малойван В. В. Інноваційна інфраструктура: методологічні засади правового регулювання. *Право та інновації*. 2015. № 2. С. 43-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apir_2015_2_9.

Коментар

В деяких теоретичних джерелах наводиться визначення терміну «високі технології» та його ознаки. Так, К. В. Матусяк стверджує, що високі технології – це сфера виробництва та продукти, що характеризуються високою науковою інтенсивністю, так званим високим рівнем інтенсивності досліджень та розробок¹. Серед ознак високих технологій автор наукової праці виділяє наступні складники:

- високий рівень інновацій;
- короткий життєвий цикл продуктів і процесів та швидка дифузія технологічних інновацій;
- збільшення попиту на висококваліфікований персонал, особливо в галузі технічних та природних наук;
- великі витрати капіталу, високий інвестиційний ризик та швидке «старіння» інвестицій;
- тісне науково-технічне співробітництво в рамках окремих країн та на міжнародній арені, між підприємствами та науково-дослідницькими установами².

Експерти відзначають, що накопичена інтелектуальна власність, створена за рахунок бюджетних коштів, швидко застаріває ще до її введення у господарський обіг. До того ж, такі об'єкти інтелектуальної власності досить повільно комерціалізуються і є практично незахищеними від несанкціонованого використання. Незважаючи на визнання в пострадянських країнах важливості комерціалізації такої інтелектуальної власності, не існує єдності щодо шляхів її реалізації, зокрема щодо права власності, права на роялті та ліцензійні платежі стосовно будь-якого об'єкта інтелектуальної власності, права на який отримали недержавні підприємства і установи. Відмічається, що більш важливим для держави

¹ Krzysztofor B. Matusiak. Wysoka technika [High Technology, High-Tech]. Innowacje i transfer technologii. Słownik pojec. 2011. С. 328. 348с.

² Там само. С. 328-329.

є не власне отримання доходу від комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, а вироблення політики та заходів, що будуть більш ефективними для сприяння комерціалізації як існуючих запасів інтелектуальної власності, так і заново створюваних. При цьому, революція у майнових відносинах призвела до утворення правового вакууму у питанні права власності на інтелектуальну власність, яка перейшла у власність роздержавлених підприємств, хоча була створена у державних інститутах за рахунок державного бюджету¹.

У ст. 4 Закону України «Про інноваційну діяльність» визначений перелік об'єктів інноваційної діяльності. До них віднесено: інноваційні програми і проекти; нові знання та інтелектуальні продукти; виробниче обладнання та процеси; інфраструктуру виробництва і підприємництва; організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру і якість виробництва і (або) соціальної сфери; сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки; товарну продукцію; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції².

Неважко помітити, що зазначений перелік містить досить різні, відмінні об'єкти, одні з яких фактично вказують на те, якої форми можуть набувати нові рішення (інноваційні програми і проекти; інтелектуальні продукти; організаційно-технічні рішення), а інші, – на що такі рішення можуть бути спрямовані чи чого можуть стосуватися (виробниче обладнання та процеси; інфраструктура виробництва і підприємництва; сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки; товарна продукція; механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції).

Такий підхід до визначення об'єктів інноваційної діяльності є досить широким та не відбиває власне тих об'єктів, які створюються в процесі здійснення інноваційної діяльності, а також тих результатів, на досягнення яких така діяльність спрямована, – фактично будь-який об'єкт може розглядатися як об'єкт інноваційної діяльності, бо за умов ринкової економіки та вільної конкуренції кожний товар, робота, послуга повинні характеризуватися певними перевагами над аналогічною продукцією для того, щоб користуватися попитом, що може тлумачитися як результат певної модифі-

---

¹ Хаустов, В. К. Регулювання відносин власності на об'єкти інноваційної діяльності. *Економіка і прогнозування. Науково-аналітичний журнал*. 2003. № 4. С. 105. URL: http://eip.org.ua/docs/EP_03_4_102_uk.pdf.

² Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 липня 2002 року № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.

кації, удосконалення, змін, нових підходів, причому, крім об'єктивних властивостей, доказом «новизни» можуть слугувати просто відмінні від традиційних для конкретного суб'єкта господарювання організаційно-управлінські рішення.

Необхідно підкреслити, що за законодавчим підходом об'єктом інноваційного продукту можуть бути лише технологія або продукція. Ні послуги, ні організаційно-технічні рішення не включені до складу зазначеного поняття. Крім того, такий продукт має відповідати низці вимог (умовам), а саме: а) продукт повинен бути результатом науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки; б) має супроводжуватися виготовленням експериментального зразка чи дослідної партії; в) його визначальним елементом є певний об'єкт права інтелектуальної власності (винахід, корисна модель, промисловий зразок, топографія інтегральної мікросхеми, селекційне досягнення, відкриття тощо); г) сам продукт є результатом упровадження, реалізації об'єкта права інтелектуальної власності; г) на застосований об'єкт права інтелектуальної власності повинен бути державний охоронний документ установленого зразка або ліцензія від його володільця; д) продукт виробляється в країні вперше або, якщо не вперше, то порівняно з іншими аналогічним продуктом, представленим на ринку, він є конкурентоспроможним і має суттєво вищі техніко-економічні показники.

Однак у Законі не встановлено склад інноваційного продукту, який утворюють його обов'язкові та факультативні елементи. Відповідно до законодавчого визначення до обов'язкових елементів інноваційного продукту необхідно віднести:

а) об'єкт права інтелектуальної власності (винахід, корисна модель, промисловий зразок, топографія інтегральної мікросхеми, селекційне досягнення, відкриття тощо), щодо якого вживаються заходи для його доведення до стану впровадження і щодо якого наявні майнові права (виключні права або права використання в певний спосіб);

б) проект його впровадження у вигляді комплекту документів (інноваційний проект);

в) технічна документація з упровадження об'єкта інтелектуальної власності з установленням технічних умов виробництва нової продукції та/або використання у виробничому процесі нової технології, способу, процесу, ресурсу, іншого рішення; робочі інструкції, специфікації, рекомендації;

г) результати експериментального впровадження об'єкта інтелектуальної власності (експериментальні зразки, пробні партії та ін.).

Факультативними елементами можуть бути послуги із супроводження впровадження у виробництво інтелектуального продукту та ведення авторського контролю; послуги з надання консультацій, додаткової інформації, пов'язаної з інноваційним продуктом, та інші.

Доцільно відзначити, що на рівні Закону закріплено умову про наявність у складі інноваційного продукту об'єкта права інтелектуальної власності, що фактично означає, що низка об'єктів інновацій не збігається з об'єктами інноваційних продуктів. Відповідно до Закону об'єкти інновацій становлять не лише продукти та технології, що базуються на об'єктах права інтелектуальної власності, а й ті, що не містять останніх або є лише удосконаленнями існуючих технологій або продуктів, що не відповідають вимозі новизни (світової або мінімум локальної), а є просто новими в межах господарської діяльності певного суб'єкта господарювання. Крім того, такі об'єкти інновацій, як послуги та організаційно-технічні рішення, зовсім не можуть бути об'єктом інноваційного продукту¹.

2.5. Поняття і сутність інноваційного процесу

Терміни

Інноваційний процес – це послідовний процес створення ідеї, проектування, тестування, виготовлення та реалізації продукції².

Інноваційний процес – впровадження нового або значно покращеного виробництва або способу доставки (включаючи значні зміни в техніці, обладнанні та/або програмному забезпеченні). Не розглядаються інноваціями: незначні зміни або поліпшення, збільшення виробничих або сервісних можливостей шляхом додавання виробничих або логістичних систем, які дуже схожі на ті, котрі вже використовуються, для відмови від використання процесу, простих заміни капіталу або розширень, змін, зумовлених чисто від зміни цін на фактори виробництва, настройки, регулярних сезонних та інших циклічних змін, торгівлею нових або значно вдосконалених продуктів³.

---

¹ Інвестиційне право : підручник / Ю. М. Жорнокуй, О. М. Шуміло, О. П. Суц та ін.; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя. Харків : Право. 2015. 512 с.

² Hamid Tohidi, Mohammad Mehdi Jabbari. Different Stages of Innovation Process. *Procedia Technology*. 2012. No. 1. P. 574 – 578. P. 576.

³ Community framework for state aid for research and development and innovation. 2006/C 323/01. P. 10. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2006.323.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2006:323:TOC.